

A L'OMBRA D'AMAZON

Alec MacGillis és periodista especialitzat en política i política governamental de *ProPublica*. Ha treballat en les redaccions de *The New Republic*, *The Washington Post* i *The Baltimore Sun*. L'any 2016 va guanyar el Premi Robin Toner a l'excel·lència en reportatge polític, i el 2017, el George Polk de reportatge nacional i l'Elijah Parish Lovejoy. Ha publicat en capçaleres com *The New Yorker*, *The Atlantic* o *The New York Times Magazine*. És autor de *The cynic* (2014), una biografia sobre el senador Mitch McConnell, i *A l'ombra d'Amazon: Una història del nostre futur*, el seu primer llibre traduït al català.

Anna Llisteri i Boix (Barcelona, 1969) va estudiar filologia anglesa i germanística a la UAB i entre una cosa i l'altra ja deu fer trenta anys que es dedica a la traducció i la correcció. Ha traduït al català nombrosos llibres de gèneres diversos, principalment de l'anglès. Entre els autors hi ha noms coneguts que van des de Katherine Mansfield fins a George R. R. Martin, passant per Harper Lee, Vikram Seth i Oliver Jeffers.

Jennifer Szalai, *The New York Times* – «MacGillis s'ha proposat fer alguna cosa diferent. L'Amazon que es representa en aquest llibre és un motiu i, alhora, una metàfora. Es presenta com un motor real darrere les desigualtats regionals que han fet que unes parts dels Estats Units es desconnectin de les altres, cosa que impedeix el sentit de solidaritat nacional. El resultat és una prosperitat galopant per a alguns ciutadans i una precarietat imparabile per a d'altres.»

The Boston Globe – «Alec MacGillis, en el seu nou llibre, pren la ubiqüitat d'Amazon i la fa esclatar en alguna cosa en la línia de l'*Odissea* d'Homer [...]. La història de MacGillis és tant emocional com analítica: se'n va a veure persones i indústries afectades per Amazon, demostrant una i altra vegada que l'imperi està canviant, de manera irreparable, tots els aspectes de la vida estatunidenca tal com la coneixem. A vegades, les coses que veiem cada dia es tornen invisibles. MacGillis ens demana que afinem una mica la mirada.»

Sarah Leonard, *The New Republic* – «Revela un país que s'en-sorra des de fa bastant temps i una empresa que ha estat dispo-sada a convertir el fracàs de la política pública en poder privat i a més n'ha estat capaç.»

Ross Douthat, *The New York Times* – «És un llibre amb una força ombrívola i ineluctable.»

Carolyn Kellogg, *Los Angeles Times* – «És molt més que una història del petit comerç. Es tracta de béns immobles, de lobbies, de centres de dades i de la CIA. Només un periodista hàbil pot entrellçar dades i anècdotes de manera tan eficaç.»

Joan C. Williams, *The Times Literary Supplement* – «Per a tot-hom que li interessa el que impulsa el populisme econòmic, el llibre és dels que s'han de llegir.»

Marc Levinson, *The Wall Street Journal* – «Alec MacGillis cataloga hàbilment les diverses maneres en què la vertiginosa onada expansiva d'Amazon ha devastat socialment els Estats Units.»

Alec MacGillis

A L'OMBRA D'AMAZON

Una història del nostre futur

Traducció de l'anglès d'Anna Llisteri

ASTROLABI, 9

EDICIONS DEL PERISCOPI

Fulfillment: Winning and Losing in One-Click America by Alec MacGillis
© Stefan Alexander MacGillis, 2021
Publicat d'acord amb Farrar, Straus and Giroux, Nova York

Primera edició: març del 2022

© de la traducció: Anna Llisterrí, 2022
© de la fotografia de coberta: Natha99/AdobeStock, 2022
© del disseny de coberta: Edicions del Periscopi/Tono Cristòfol, 2022
© de la fotografia de l'autor: J M Giordano
© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2022

Publicat per Edicions del Periscopi SLU
info@periscopi.cat
Web: www.periscopi.cat
Facebook: www.facebook.com/Periscopi
Twitter: twitter.com/Ed_Periscopi
Instagram: @edicions_del_periscopi

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola
Maquetació i disseny d'interiors: Tono Cristòfol
Correcció: Marta Vilaró, Òscar Lozano i Núria Saurina Eudaldo
Disseny de la col·lecció: Tono Cristòfol

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de noranta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro en cos 11,5.

Dipòsit legal: B 18496-2021
ISBN: 978-84-17339-85-2

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

Sumari

Introducció:			
El soterrani	15	Pausa:	
		Retorn a PHL6	273
1. Comunitat		7. Refugi	
La ciutat hiperpròspera	29	Impostos i donacions	279
		8. Aïllament	
2. Cartó		La crisi de les ciutats petites	329
L'ascensor social de baixada al cor dels EUA	59		
		9. Repartiment	
3. Seguretat		La gran separació de 65 quilòmetres	379
La riquesa de la capital d'una nació	103		
		Hores extres:	
Pausa:		Primer de Maig	441
Zona de Descàrrega 9	137		
		Agraïments	457
4. Dignitat		Notes	461
La transformació del treball	143	Índex	481
5. Servei			
La lluita pels negocis locals	197		
6. Potència			
A sota el núvol	239		

En memòria de Donald MacGillis,
el meu primer editor

M'estic a prop de l'entrada, transportant els productes a mesura que els empenyen a dins, escoltant i fent que sí amb el cap. M'he anat fonent a poc a poc en aquesta cavitat.

Nog, de RUDOLPH WURLITZER

Introducció: El soterrani

Hector Torrez vivia al soterrani perquè era el que li havia dit la seva dona. No havia fet res mal fet, no havia comès cap transgressió matrimonial. Simplement treballava en un mal lloc.

Tot plegat era irònic, perquè justament havia agafat la feina a instàncies de la seva dona. S'havia passat 11 anys a l'atur, des que havia perdut una feina amb un sou de 170.000 dòlars l'any al sector tecnològic, durant la Gran Recessió. Havia caigut en l'abatiment i la depressió, el pou d'una persona a la cinquantena arraconada per una indústria que afavoria la joventut. La família se n'havia anat sortint amb els ingressos de la seva dona, la Laura, que venia sessions de formació en equipaments de diagnòstic mèdic, però van haver d'acabar reduint despeses i traslladant-se a una casa més petita al barri residencial dels afores de Denver on havien anat a viure l'any 2006 fugint d'una hipoteca de 5.500 dòlars mensuals a la badia de San Francisco.

Al final, la Laura li va posar un ultimàtum: si l'Hector no trobava feina, ella no el volia a casa. Per tant, ell se n'havia anat i havia tornat amb la seva família, immigrants centreamericans que s'havien establert a Califòrnia feia dècades. Va anar a viure amb la família de la seva germana gran a la perifèria de San Francisco, més enllà de l'àrea metropolitana. Si sortia de casa,

sempre havia de tornar abans de dos quarts de nou del vespre per no molestar el seu cunyat, que es llevava cada dia a dos quarts de cinc per fer el llarg trajecte amb cotxe fins a Silicon Valley, cosa que el convertia en un dels més de 120.000 treballadors de la zona de la Badia que dedicaven més de tres hores a anar i tornar de la feina cada dia.

Després de cinc mesos així, l'Hector havia acceptat la proposta de tornar que li havia fet la Laura, amb la condició que trobés feina, cosa que finalment va aconseguir al cap de mig any, el juny de 2019. Un dia, passant amb el cotxe per davant del magatzem, va veure un cartell que deia que necessitaven personal; es va aturar, va entrar a preguntar i li van dir que podia començar l'endemà.

Feia el torn de nit, quatre nits a la setmana, normalment de 19.15 a 7.15. Va treballar en tota mena de tasques, al magatzem: apilant caixes als tràilers que sortien, carregant-ne als palets i rebent sobres i paquets, cosa que suposava estar-se tot el torn dret a les cintes transportadores (no hi havia cap cadira en tot el magatzem) i passar centenars de productes cada hora d'una cinta a una altra girant-los perquè els escàners poguessin llegir-ne els codis.

Aixecava moltes caixes, algunes de més de 20 quilos; el problema no era tant el pes com el fet que no hi havia manera de saber, a partir de la mida, si la caixa que estaves a punt d'agafar pesaria o no. El cos i la ment no sabien mai què esperar. Durant una temporada va portar una faixa per a l'esquena, però li feia tanta calor que tenia la sensació d'estar-se rostint. La tendinitis del colze se li va aguditzar. De vegades caminava 20 quilòmetres en un sol torn, segons la seva polsera Fitbit; com que es pensava que se li havia espatllat, es va comprar un altre podòmetre, però indicava el mateix. Abans d'anar a treballar es posava una crema anestèsica, i quan era a la feina prenia pastilles d'ibuprofèn; quan tornava a casa, es posava gel als peus i al colze i es rentava

els peus amb unes sals especials. També es canviava sovint de sabates per repartir l'impacte per tota la sola. Cobrava 15,60 dòlars l'hora, que era una cinquena part del que li pagaven al sector tecnològic, però infinitament més que el que guanyava quan no tenia feina.

El magatzem de Thornton, a 25 quilòmetres al nord de Denver, s'havia inaugurat feia només un any, el 2018. El director general, Clint Autry, era un veterà que portava set anys a l'empresa i que ja havia col·laborat en l'obertura de diverses instal·lacions més arreu del país; fins i tot havia ajudat a provar unes armilles amb emissores de ràdio que els treballadors portaven perquè, en acostar-se als llocs per on passaven els robots «conductors» que transportaven grans contenidors de mercaderies, els avisessin i no xoquessin. «Tot això va de fer arribar el producte al client de la manera més ràpida i rendible possible basant-nos en els costos d'enviament», va declarar Autry en una visita inaugural a l'edifici.

L'increment de feina al magatzem va començar a mitjan març de 2020, igual que a tota la resta del país, a mesura que el confinament per coronavirus s'afermava i es mantenia. Les comandes van pujar ràpidament fins a nivells propis d'una campanya de Nadal quan milions de nord-americans van decidir que l'única manera segura de comprar era des de casa. Només feia nou mesos que l'Hector treballava a l'empresa, però ell era l'únic que quedava del grup de 20 que havia fet el curset d'orientació; els altres no havien estat capaços de seguir el ritme, s'havien fet mal o els havien despatxat perquè ja no els quedava cap permís d'absència per lesió. Ara la rotació de treballadors era més alta que mai perquè molts decidien que no podien suportar l'estrès de l'allau de comandes i el risc de treballar tan a prop dels companys en un espai tan reduït. A mesura que el nombre de treballadors baixava, la pressió sobre els que quedaven creixia. L'empresa va exigir a l'Hector que fes hores extres:

cinc torns de nit de 12 hores cada setmana. Amb torns més llargs i un dia menys per descansar, la tendinitis va empitjorar.

Del que li havia passat a un company de feina amb qui treballava molt a prop cada dia no se'n va assabentar a través de l'empresa, sinó per altres treballadors. Aquell company, un home d'entre 40 i 50 anys, havia deixat de venir, i l'Hector va donar per fet que simplement havia acabat plegant com tants altres, fins que un dia es va saber que havia agafat el virus i havia estat molt malalt. L'Hector ho va explicar a la Laura i ella va començar a patir per la família, sobretot per la seva mare, que era molt gran, vivia amb ells i tenia la malaltia pulmonar obstructiva crònica. I és per això que la Laura havia enviat l'Hector al soterrani. Era una estança a mig fer, però hi van muntar un llit i hi van posar una nevereta, un microones i una cafetera. De tant en tant s'esquitllava cap amunt per anar al lavabo.

El que empipava la Laura era que estaven arribant a totes aquelles conclusions pel seu compte. L'Hector no havia rebut cap avís del que li havia passat al seu company. No havia rebut gens d'informació sobre com actuar davant del risc de contagi. No tenia cap número de telèfon gratuït on trucar. Quan la Laura va entrar a internet per buscar alguna indicació de l'empresa sobre com actuar en aquestes situacions, només va trobar la pàgina corporativa on promocionava tot el que feia com a empresa per afrontar la crisi. «Potser sí que fan força cosa», va dir, però l'empresa «també obté beneficis en tot el que fa, a costa dels treballadors, que no estan protegits, com tampoc no estan protegides les seves famílies».

No podia evitar penedir-se una mica d'haver burxat l'Hector perquè acabés treballant-hi. «Diuen que són una empresa de tecnologia, però en realitat són uns explotadors», va dir. «Tenen sota el seu control una part molt gran de la nostra economia i el nostre país.»

Com totes les grans crisis, la pandèmia global del 2020 va revelar els punts febles dels països que va atacar. En el cas dels Estats Units, aquesta feblesa era l'extraordinària desigualtat entre diferents indrets i comunitats. Quan va arribar al país, el coronavirus va afectar primer les classes més altes, els barris molt pròspers que estaven més ben connectats amb els seus equivalents globals que amb indrets menys polits del costat de casa: Seattle, Boston, San Francisco, Manhattan. En qüestió de setmanes, però, s'havia escolat en reductes menys privilegiats, com guiat per un instint infallible que el dirigia cap als més vulnerables, entre els quals podia fer més mal: al Bronx, on els casos confirmats tenien el doble de possibilitats d'acabar sent mortals que a la resta de la ciutat; al centre de Queens, on va assolar famílies nombroses de taxistes i treballadors de la restauració originaris de Bangladesh o Colòmbia que vivien amuntegades en cases petites, i on un hospital va exigir a un noi que aconseguís els diners per a la cremació de la mare mentre el pare era a cures intensives, amb poques possibilitats de sobreviure; a Detroit, on moriria molta més gent que a la suma de Seattle, San Francisco i Austin, i a la petita ciutat d'Albany (Geòrgia), on un sol funeral va ser l'origen d'un seguit de contagis que van causar més de 60 morts en poques setmanes, en un comtat de només 90.000 habitants. «Va caure com una bomba», va dir el forense del comtat. «Després [del funeral], cada dia hi havia algun mort.»

La disparitat de l'impacte no hauria d'haver sorprès ningú, perquè les diferències eren a la vista de tothom, més perceptibles cada any que passava, i tant era on et portessin els viatges. Posem per cas que anaves amb cotxe cap a l'àrea metropolitana de Washington DC des de les muntanyes de Virgínia Occidental o de l'oest de Virgínia o de Maryland. Al principi passaves per ciutats petites i despoblades devastades per la plaga dels opiacis i sense gens de comerç excepte les omnipresents cadenes de

botigues de «tot a un dòlar». Al cap de menys d'una hora de viatge entraves a la immensa gola de la zona d'influència de la capital per una autovia de deu carrils, passant a poc a poc pel costat de cubs de vidre i formigó amb acrònims corporatius indesxifrables, en alguns dels comtats més rics de tot el país.

O potser agafaves el tren a Washington i en menys d'una hora et plantaves a Baltimore, on experimentaves una baixada de pressió ambiental prou extrema per fer-te rodar el cap. D'una ciutat que bullia de diners i joves amb ganes de progressar a una que estava plena de buidor. Sorties de l'elegant estació de trens de Beaux Arts i et trobaves en un carrer ple de botigues buides, una gran avinguda al centre de la ciutat buida de gent. En una benzinera dues illes de cases més enllà, dues persones (una dona blanca, un home negre) assegudes a terra, perfectament visibles al costat de la porta de la caixa, ensumaven alguna cosa que tenien al dors de la mà.

Aquestes bretxes eren a tot arreu. Entre l'auge de Boston i el declivi de ciutats industrials com Lawrence, Fall River i Springfield. Entre Nova York i les seves cosines menys afavorides del nord de l'estat, com Syracuse, Rochester i Buffalo. Entre Columbus i altres ciutats d'Ohio més petites que aquesta capital estava deixant enrere: des d'Akron, Dayton i Toledo fins a Chillicothe, Mansfield i Zanesville. Entre Nashville, la bella ciutat del Sud meridional, i la seva parenta pobra, Memphis.

Al país sempre hi havia hagut indrets més rics i més pobres, però les diferències s'estaven fent més grans que mai. Durant les darreres dècades del segle XIX i les primeres vuit dècades del segle XX, mentre el país creixia i esdevenia el més ric i poderós de la terra, les àrees més pobres dels Estats Units s'havien anat acostant al nivell de les més riques. Però a partir del 1980, aquest procés de convergència es va invertir. El 1980, pràcticament totes les zones del país tenien una renda mitjana amb menys d'un 20 % de diferència respecte de la mitjana nacional; només

les metròpolis de Nova York i Washington DC quedaven per damunt d'aquesta franja, i només algunes zones rurals del Sud i el Sud-oest quedaven per sota. Però el 2013, gairebé tot el «corredor del nord-est» de Boston a Washington i el nord de la costa californiana tenien unes rendes que superaven en més del 20 % la mitjana. I encara cridava més l'atenció el fet que una gran franja de l'interior del país tenia rendes més d'un 20 % inferiors a la mitjana: no tan sols les zones rurals del Sud i el Sud-oest, sinó també gran part de l'Oest Mitjà i les Grans Planes. Quant als llocs que el 1980 ja eren rics, la riquesa s'havia disparat. La renda de l'àrea metropolitana de Washington el 1980 era un 25 % més alta que la de la resta del país. A mitjan 2015, aquesta diferència s'havia més que duplicat.

No obstant això, es va dedicar relativament poca atenció al creixement de les diferències entre regions. El debat sobre la desigualtat se centrava en les rendes individuals (l'1% més ric i el 99% més pobre, etcètera) i no en el paisatge de desigualtats que s'estenia pel país. Quan el problema regional era objecte d'atenció, sovint es descrivia com una divisió entre zones urbanes i rurals, i era veritat: els Estats Units rurals estaven en crisi. Però també hi havia divisió entre ciutats: entre unes quantes metròpolis guanyadores que s'ho quedaven tot i un nombre molt més gran de rivals que es quedaven enrere. Durant els primers sis anys posteriors a la Gran Recessió, els llocs de treball van créixer gairebé dues vegades més de pressa a les grans àrees metropolitanes que a les ciutats petites, i les rendes van augmentar un 50 % més ràpidament. Fa unes quantes generacions, la prosperitat urbana s'escampava arreu del país. Durant la dècada de 1960, entre les 25 ciutats amb la renda mitjana més elevada hi havia Cleveland, Milwaukee, Des Moines i Rockford (Illinois). Ara, gairebé totes les ciutats més riques eren a les costes. Els salaris a les ciutats més grans del país havien crescut gairebé 20 punts percentuals més des del 1970 que els salaris

a la resta de ciutats. El 2019, tres estats acaparaven més del 70 % de tot el capital de risc: Califòrnia, Nova York i Massachusetts. «Un petit nombre d'àrees metropolitanes han assistit a una concentració de la riquesa que gairebé no té precedents en la història humana, mentre que un conjunt molt més gran ha vist com els llocs de treball s'evaporaven i la base econòmica s'encongia», va escriure el sociòleg Robert Manduca.

Alhora que aquesta desigualtat regional augmentava, també ho feien les seves conseqüències. Va tenir, sobretot, un cost polític, un ressentiment creixent als llocs que havien quedat enrere, que al seu torn va generar votants susceptibles de caure en les crides de racisme i nativisme de candidats oportunistes i cadenes de televisió cíniques. El declivi econòmic no tan sols va proporcionar una excusa per al racisme i la xenofòbia, sinó que va convertir aquests dos fenòmens en armes. Aquest ressentiment va tenir un pes especial en el sistema polític dels Estats Units, que distribueix el poder entre els territoris, i no tan sols la població, de manera més evident al Senat. Quan algunes regions van entrar en declivi i es van buidar, els qui hi van quedar van conservar una força exagerada per expressar el seu ressentiment.

Però el mal anava molt més enllà. La desigualtat regional feia que algunes zones del país no es poguessin entendre les unes a les altres: un món devastat pels opiacis, l'altre esquitxat per les trampes en l'accés a les universitats d'elit. Era difícil posar-se d'acord en programes d'abast nacional que es poguessin aplicar a contextos tan extremament discrepants: en alguns llocs la crisi immobiliària es traduïa en problemes de deteriorament i abandonament, mentre que en d'altres només preocupaven les dificultats econòmiques per accedir a l'habitatge i la gentrificació.

La desigualtat entre regions també agreujava la desigualtat a l'interior d'aquests territoris. Com més es concentrava la riquesa en determinades ciutats, més es concentrava en determinats

segments d'aquestes ciutats, de tal manera que exacerbava els vells desequilibris o expulsava completament les persones amb menys recursos. Les situacions distòpiques en ciutats com ara San Francisco —els sensesostre defecant a la vorera en llocs on una amanida valia 24 dòlars i on els apartaments d'un dormitori es llogaven per 3.600 dòlars de mitjana; els treballadors més ben pagats de les tecnològiques agafant llançadores per anar a campus empresarials als afores mentre els treballadors amb sous més baixos s'havien de conformar vivint en «microapartaments» de 18 metres quadrats o en habitatges amb banys compartits semblants a residències universitàries, o bé fent llargs desplaçaments a trenc d'alba des de ciutats tan llunyanes com Stockton— eren pròpies de les desigualtats tant nacionals com locals.

Les diferències creixents en termes de riquesa feien més difícil la vida en aquests dos tipus de llocs, i això estava desequilibrant tot el país.

Els economistes i els sociòlegs que es preocupaven per aquesta nova realitat es van posar a intentar identificar-ne les causes. Fins a cert punt, la desigualtat regional no era res més que un corollari de la desigualtat de rendes, que el 2018 ja havia esdevingut més gran que durant les cinc dècades que havien passat des que el cens havia començat a fer-ne el seguiment; tan gran, que Moody's va alertar que podia amenaçar el perfil de crèdit del país i «afectar negativament el creixement econòmic i la seva sostenibilitat». Alhora que els molt rics es feien encara més rics, també creixia la riquesa dels llocs on sempre havien tendit a viure.

Però hi havia altres factors, també. Hi havia la naturalesa de l'economia de les noves tecnologies, que afavoria l'aglomeració de talent, així com la naturalesa canviant de l'ocupació: com menys es podia esperar passar tota la vida laboral en una sola